

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 18 czerwca 2020 r.

Pozycja 187

POSTANOWIENIE

z dnia 11 marca 2020 r.

Sygn. akt Ts 80/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Michał Warciński,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Parafii rzymskokatolickiej w S. w sprawie zgodności:

art. 292 w związku z art. 172 § 1 w związku z art. 285 § 1 i 2 w związku z art. 305⁴ w związku z art. 352 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145, ze zm.) w zakresie, w jakim:

- „umożliwiają nabycie przez zasiedzenie służebności przesyłu w dobrej wierze w przypadku braku decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości [Dz. U. z 1974 r. Nr 10 poz. 64, ze zm.], art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości [Dz. U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127, ze zm.] lub art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami [Dz. U. z 2018 r. poz. 2204, ze zm.]”;
- „umożliwiają doliczenie posiadania przez przedsiębiorstwa energetyczne wykonywanego przed dniem 3 sierpnia 2008 r., do okresu korzystania przez przedsiębiorcę przesyłowego z trwałego i widocznego urządzenia w sposób odpowiadający służebności przesyłu po dniu 3 sierpnia 2008 r., potrzebnego do nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie z pominięciem zawieszenia biegu zasiedzenia służebności przesyłu na nieruchomości skarżące[j], które[j] przywrócono własność wywłaszczonych nieruchomości po przemianach ustrojowych Państwa Polskiego po 1989 r., zgodnie z ustawą z [dnia] 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2013 r. poz. 1169, ze zm.), a który to właściciel został pozbawiony możliwości dochodzenia zwrotu własności swojej nieruchomości z uwagi na obowiązujące przepisy prawne w PRL oraz uwarunkowania polityczne, co skutkowało zawieszeniem biegu zasiedzenia służebności gruntowych a następnie służebności przesyłu do czasu przywrócenia własności bądź przyznania nieruchomości zamiennej w postępowaniu regulacyjnym przed Komisją Majątkową”
z art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 25 ust. 4, art. 31 ust. 2 i 3, art. 32 ust. 1 i 2, art. 37 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1-3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 20 maja 2019 r. (data nadania) Parafia rzymskokatolicka w S. (dalej: skarżąca), wystąpiła z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Skarżąca jest właścicielem nieruchomości, w skład której wchodzi działki nr [...], położone w miejscowości S. oraz działka nr [...] położona, w miejscowości S. (zapisane w księdze wieczystej pod nr [...]). Skarżąca uzyskała ich własność na podstawie orzeczeń Komisji Majątkowej w Warszawie z 26 czerwca 1992 r. oraz 21 czerwca 1996 r. (sygn. akt [...]). Na wskazanej nieruchomości posadowione są linie energetyczne, których właścicielem jest Enea Operator Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu (dalej: przedsiębiorstwo energetyczne albo spółka). Pismem z 2 marca 2016 r. skarżąca zwróciła się do przedsiębiorstwa energetycznego o zawarcie umowy o ustanowienie służebności przesyłu za odpowiednim wynagrodzeniem i o wypłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości. Uzyskała jednak odpowiedź odmowną.

W związku z tym, pozwem z 20 sierpnia 2016 r. skarżąca wniosła o zasądzenie od przedsiębiorstwa energetycznego kwoty 13 020 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 29 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z jej nieruchomości.

Wyrokiem z 27 marca 2018 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy w P. Wydział IX Cywilny oddalił powództwo skarżącej, wskazując, że 5 grudnia 2010 r. przedsiębiorstwo energetyczne nabyło, przez zasiedzenie w dobrej wierze, służebność przesyłu.

Wyrokiem z 18 stycznia 2019 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w P. Wydział XV Cywilny Odwoławczy (dalej: Sąd Okręgowy) oddalił apelację skarżącej. Orzeczenie to zostało doręczone skarżącej 21 lutego 2019 r.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 16 października 2019 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 24 października 2019 r.) skarżąca została wezwana do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: dokładne określenie przedmiotu skargi konstytucyjnej przez podanie odpowiedniej pozycji w Dzienniku Ustaw; wskazanie, które wolności lub prawa skarżącej, wyrażone w art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 25 ust. 4, art. 31 ust. 2 i 3, art. 32 ust. 1 i 2, art. 37 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1, 2 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zostały naruszone przez zakwestionowany w skardze art. 292 w związku z art. 172 § 1 w związku z art. 285 § 1 i 2 w związku z art. 305⁴ w związku z art. 352 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145, ze zm.; dalej: k.c.); wyjaśnienie, w jaki sposób zakwestionowane w skardze przepisy naruszają wolności lub prawa skarżącej; przesłanie pełnomocnictwa szczególnego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej oraz reprezentowania skarżącej w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, określającego sprawę, w związku z którą została wniesiona skarga konstytucyjna wraz z jego czterema kopiami; wykazanie (przez doręczenie oryginału dokumentów lub ich kopii poświadczonych przez pełnomocnika za zgodność z oryginałem oraz ich czterech kopii) umocowania księdza do działania w imieniu mocodawcy. Skarżąca została także zobowiązana do doręczenia kopii poświadczonych przez pełnomocnika za zgodność z oryginałem całości transkrypcji uzasadnienia (w tym brakujących stron 4 i 5) wyroku Sądu Okręgowego z 18 stycznia 2019 r. oraz poinformowania, czy od tego wyroku został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia.

W piśmie procesowym z 31 października 2019 r. (data nadania) skarżąca odniosła się do zarządzenia. Wskazała w nim na naruszenie: art. 121 pkt 4 w związku z art. 175 w związku z art. 292 w związku z art. 172 § 1 w związku z art. 285 § 1 i 2 w związku z art. 305⁴ w związku z art. 352 § 1 k.c. w związku z art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64, ze zm.), art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127, ze zm.), art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r. poz. 2204, ze zm.) w związku z art. 61 i 63 ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1347, ze zm.) z art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 25 ust. 4, art. 31 ust. 2 i 3, art. 32 ust. 1 i 2, art. 37 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1-3 Konstytucji. Skarżąca określiła, że wymienione przepisy są „przedmiotem skargi konstytucyjnej”.

Zdaniem skarżącej wykładnia kwestionowanych przepisów, przyjęta w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych, zgodnie z którą „możliwe jest zasiedzenie przez przedsiębiorstwo energetyczne służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (która została wprowadzona do systemu prawnego dopiero 3 sierpnia 2008 r. przez ustawę z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. Nr 116, poz. 731) i doliczenie okresu posiadania służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu do okresu posiadania służebności przesyłu oraz pominięcie zawieszenia ewentualnego okresu zasiedzenia służebności gruntowej i przesyłu w czasie gdy właściciel nie mógł dysponować własnością swojej nieruchomości wywłaszczonej w okresie PRL do czasu jej zwrotu po przemianach ustrojowych po 1989 r. w postępowaniu regulacyjnym przed Komisją Majątkową przeprowadzonym zgodnie z przepisami ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1347, ze zm.)”, narusza konstytucyjne prawo własności, zasady proporcjonalności, równości wobec prawa oraz demokratycznego państwa prawnego.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p. TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona określone przez prawo wymagania oraz gdy nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK.

2. Skarga konstytucyjna spełnia przesłanki przekazania jej do merytorycznej oceny.

2.1. Skargę sporządził radca prawny, który przedłożył stosowne pełnomocnictwo.

2.2. Skarżąca wyczerpała przysługującą jej drogę prawną, ponieważ od wyroku Sądu Okręgowego w P. Wydział XV Cywilny Odwoławczy z 18 stycznia 2019 r. (sygn. akt [...]) nie przysługuje żaden zwyczajny środek zaskarżenia.

2.3. Dochowany został trzymiesięczny termin wniesienia skargi zastrzeżony w art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, gdyż powyższe orzeczenie wraz z uzasadnieniem zostało doręczone pełnomocnikowi skarżącej 21 lutego 2019 r., a skarga konstytucyjna została wniesiona do Trybunału 20 maja 2019 r. (data nadania).

2.4. Określony został przedmiot kontroli w rozumieniu art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK. Skarżąca wskazała także, jakie konstytucyjne prawa oraz w jaki sposób zostały – jej zdaniem – naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK). Uzasadniła też sformułowane w skardze zarzuty (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK).

2.5. Z uwagi na to, że skarga konstytucyjna spełnia wymagania przewidziane w u.o.t.p. TK, a nie zachodzą okoliczności określone w art. 61 ust. 4 tej ustawy, to – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p. TK – zasadne jest nadanie jej – w tym zakresie – dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.